

Bireylerin yaşam alanı tercihlerinde geçmiş tecrübe ve aidiyetin karar verme sürecine etkisi¹

Muhibe Aslı Alp² , Ömer Atabeyoğlu³

^{2,3} Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ordu, Türkiye.

ÖZET

Canlıları, buldukları çevre ve çevreyi var eden değerler bütününden ayrı düşünmek mümkün değildir. Canlı, çevresinin kendisine kattığı bilgi ve kazanımlar ile gelişir, değişir, hayatta kalır ve geleceğe aktarılır. Tüm canlılar gibi insanları da çevresine bağımlı kılan sosyal ve kolektif varlıklar olmasıdır. İnsanoğlu, etrafını kuşatan değerler bütünü içerisinde bir şeylerin parçası olmaya ihtiyaç duyar. Bu nedenle de aidiyet, insan olmanın vazgeçilmezlerinden biridir. İnsanoğlunun geçmiş tecrübeleri ise aidiyeti güçlendiren etkenlerden en önemlisidir. Böylece, geçmiş tecrübeler ve onların şekillendirdiği aidiyet farkında olmaksızın insan hayatına yön verir. Bu çalışma, aidiyet konusunu ele alırken bunu tecrübeler ile ilişkilendirmektedir. Çalışmanın amacı ise, geçmiş tecrübe ve aidiyet olgusunun yaşam alanı tercihlerinde insanların kararlarına etkisini değerlendirmektir. Bu amaçla, 105 katılımcıya 18 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket sorularına verilen yanıtların değerlendirilmesi amacıyla kelime bulutu analizi, içerik analizi ve istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre, aidiyet olgusu son derece güçlü belirleyicidir. Bununla birlikte, katılımcıların geçmiş tecrübeleri bugünkü yaşam yeri tercihlerini yönlendirmektedir.

ANAHTAR KELİMELER

Aidiyet, yaşam alanı, kelime bulutu analizi, tercih.

The effect of past experience and belonging on the decision-making process in individuals' living space preferences

ABSTRACT

It is not possible to think of living things separately from their environment and the values that create the environment. A living thing develops, changes, survives, and is passed on to the future with the knowledge and gains that its environment adds to it. What makes humans, like all living things, dependent on their environment is that they are social and collective beings. Human beings need to be a part of something within the set of values that surround them. For this reason, belonging is one of the indispensable parts of being human. The past experiences of human beings are the most important factors that strengthen belonging. Thus, past experiences and the belonging they shape guide human life without being realizing it. This study deals with the issue of belonging and relates it to past experiences. The purpose of the study is to evaluate the impact of experience and belonging on people's decisions in terms of living space preferences. For this purpose, a survey of 18 questions was applied to 105 participants. Word cloud analysis, content analysis, and statistical methods were used to evaluate the responses to the survey questions. According to the results of the study, the phenomenon of belonging is an extremely strong determinant. However, the past experiences of the participants guide their current place of residence preferences.

KEYWORDS

¹ Bu çalışma için Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Karar tarihi- Sayısı: 2023-166.

Giriş

İnsan, yaşadığı çevre ile bağ kurma eğilimindedir. Yaşanılan çevre ile kurulan bağ, kişilerin yaşadıkları çevreye ait hissedebilmelerini sağlarken, aynı zamanda sahiplenme duygularını şekillendirir. Yaşanılan çevre ise kendi içinde birtakım özellikleri barındırır. Bu özellikler, kültür, sosyal yapı, coğrafya, iklim, tarihi geçmiş, doğa, toplumsal ve yapısal öğeler gibi pek çok farklı olguya dayanır. İnsanların, tüm bu olgularla şekillenmiş çevreye dair özel duygu, düşünce, değerlendirme ve bakış açısı geliştirmesi kaçınılmazdır. Böylece, yaşanılan çevrenin kendine has özellikleri orada yaşayan kişiler tarafından yorumlanır ve yorumlandığı şekliyle bir varlık ve anlam kazanır. Her bireyin bu anlamlandırmalarıysa farklı olabilir.

Yaşanılan çevrenin niteliği, yaşanılan çevreden beklentiler, sunduğu olanaklar ve bunları sunuş şekli, hatıraları ve yaşam deneyimini oluşturur. Her yeni çevrenin ve yaşamın yeni dönemleri yeni birikimleri getirir. İnsan hayatındaki farklı yaş dönemleri farklı algı, beklenti ve ihtiyaç gerektirirken, buna bağlı olarak yaşanmışlıkları da çeşitlendirir. Bununla birlikte her yaşam döneminin algısı ile yaşam yeri ve o yere ait yaşanmışlıklar farklı anlamlar kazanır. Bu yaşanmışlıkların oluşturduğu olumlu veya olumsuz deneyim ve anılar bireyin gelecekteki yönelim, karar, ihtiyaç ve beklentilerine de referans oluşturur. İnsanoğlu hayatını bazen tek bir çevrede bazen de değişkenlere sahip çevrelerde sürdürür. Hayatın farklı dönemlerinde sürdürülen yaşam tarzı, o yaşın algısı ve beklentileri ile daha farklı anlamlar kazanır ve tecrübelerle dönüşür. İnsanlar yaşla ilişkili olarak hayatlarının farklı dönemlerinde farklı algı, beklenti ve ihtiyaçlara sahip olurken, yaşanılan deneyimler de buna bağlı olarak çeşitlenir. Tüm bu hatıra ve deneyimler önemli kazanımlar olarak hayatı boyunca insana eşlik eder. Olumlu veya olumsuz deneyimlerden edinilen bu kazanımlar bireylerin gelecekteki yönelimlerine, kararlarına, ihtiyaç ve beklentilerine aslında bir referans noktası sağlar.

Aynı çevreye ilişkin konularda bireylerin kültürel ve kişisel özellikleri sebebiyle farklı algısal ve anlamsal sonuçlar ortaya çıkarmasının aidiyet kavramı ile ilişkili olduğu ileri sürülmektedir (Akyol, 2019). Aidiyet; bireyin kendisini bir konuya, yere (Koç vd., 2019), topluluğa, varlığa ilişkilendirmesi ve ilgi duyması olarak tanımlanabilmektedir (Yusufoğlu ve Cerev, 2019). Kişilerin yaşadıkları yer ile kurduğu aidiyet ilişkisini ifade eden 'yere aidiyet' kavramı ise; söz konusu olan yerin tüm kullanıcılar tarafından içselleştirilmesi anlamına gelmektedir (Akyol, 2019). Bu içselleşmenin ortaya çıkmasında çevresel özelliklerin varlığının yanında kişilerin bireysel ihtiyaçlarının varlığı da önemlidir (Solak, 2017).

Ait olma ve aidiyet gereksinimi, Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi'nin de önemli aşamalarından biridir. Aidiyet, piramidin "hayatta kalma" ve "güvende olma" seviyelerinden sonraki üçüncü basamağı olan "sosyal ihtiyaçlar"ın "sevgi"yle birlikte iki yapı taşından birisidir. Maslow'un teorisine göre ancak aidiyet ihtiyacı yerine getirildikten sonra "saygınlık ve değer görme" basamağına ve en sonunda da "kendini gerçekleştirme"ye ulaşılabilir.

Günümüzde, çeşitli faktörlerin etkisiyle bireylerin yer aidiyeti oluşumu gecikmekte veya engellenebilmektedir. Ekonomik nedenler, örneğin kira artışları, iş fırsatlarının değişkenliği, kentsel dönüşüm projeleri ve doğal afetler gibi etkenler sıklıkla bireylerin yer değiştirmesine yol açmaktadır. 21. yüzyılın dinamik şartlarında çok hızlı değişen ve tüketilen aidiyet olgusunu değerlendirebilmek, sosyal sürdürülebilirlik bakımından da önemlidir. Çünkü sosyal sürdürülebilirlik bireyin aidiyet duygusuyla yakın ilişkilidir (Akbarishahabi, 2022). Yer aidiyeti duygusu da sosyal sürdürülebilirliğin güçlü göstergelerindedir (Göksoy ve Hacıhasanoğlu, 2023). Sosyal bağları ve ilişkileri kuvvetlendiren aidiyet olgusunun hızla değişen ve tüketilen yapısal şartlar altında nasıl şekillendiğini sorgulamak ve anlamaya çalışmak ciddiyetle ele alınması gereken bir konudur.

Bu kapsamda çalışmanın amacı; bireylerin yaşamları boyunca çeşitli nedenlerle buldukları çevrelerin hayatlarına etkileri, hatırlanırılığı, kalıcı hatıralar oluşturma potansiyeli ile bunların yaşanılan/yaşamının tercih edileceği yerle ilgili kararlarındaki etkisi ile aidiyet duygusunun oluşmasındaki etmenleri nitel verilerle tespit etmektir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Çalışmada açık uçlu ve çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ankette demografik yapıya, yaşam alanına dair hatıralara, yaşam alanı aidiyetine, tercihine ve eğilimine ilişkin sorular yer almaktadır. Anket ile katılımcılara 5'i yoruma dayalı ve metin yazmayı gerektiren sorular olmak üzere 18 adet soru sorulmuştur. Anket çalışması Ordu Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde eğitim gören 18 yaş üstü öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Metinler ile cevap oluşturmanın ve alınan cevapların değerlendirilmesinin güçlüğü dikkate alınarak anket ile 100 katılımcı cevabına ulaşmak hedeflenmiştir. Araştırma Ekim 2023-Aralık 2023 tarihleri arasında yüz yüze olacak şekilde uygulanmış ve toplam 105 geçerli ankete ulaşılmıştır.

Ankette yer alan açık uçlu ve katılımcının yorum ve değerlendirmesini metin yazarak belirtmesi gereken sorular için kelime bulutu analiz yöntemi kullanılmıştır. Kelime bulutu analizi daha sık kullanılan kelimelerin temsilde daha fazla yer kaplayarak etkili bir şekilde vurgulandığı, metnin özel bir görselleştirmesidir (McNaught ve Lam, 2010). Analiz, özellikle nitel verilerin değerlendirilmesinde farklı meslek disiplinlerinde de etkili bir yöntemdir (Ateş ve Sunar, 2019; Bekci vd., 2022; Alkan ve Yeşil, 2022). Analizde bir nitel değerlendirme programı olan MAXQDA 2020 yazılım programı kullanılmıştır. Word yazılımına aktarılan yanıtlar (bağlaçlar analiz dışı tutulmuştur) programda analiz edilerek görsellere dönüştürülmüştür.

Çalışmanın ikinci aşamasında; açık uçlu sorulara verilen yanıtların değerlendirilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir (İlgar ve İlgar, 2014). Veriler öncelikle araştırmacılar tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiş, yapılan karşılaştırma sonucunda ortak kodlar belirlenmiştir. Bu aşamada veri setinde sıklıkla tekrarlanan ve vurgulanan olay ve olgular değerlendirilmiştir (Baltacı, 2019). Bu bağlamda yapılan kodlama; verilerde yer alan anlamlı bölümlere (bir sözcük, cümle, paragraf gibi) isim verilmesi sürecidir (Karataş, 2015). Bunu yaparak verilerin daha kolay kategorize edilebilmesi ve var olan ilişkilerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ise; MAXQDA 2020 yazılım programı kullanılmış ve programın görselleştirme araçları ile kod haritaları oluşturulmuştur.

Çalışmanın üçüncü aşamasında standart anket sorularına ilişkin Frekans ve Ki-kare ilişki analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizler için SPSS 16.0 programı kullanılmıştır.

Çalışmanın son aşamasında ise; analizlerden elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirmeler yapılmış ve öneriler sunulmuştur.

BULGULAR

Çoktan Seçmeli Sorulara Verilen Yanıtların Analizi

Anketin çoktan seçmeli soruları bazında anket verileri öncelikli olarak sayısal yoğunlukları ve yüzdelik değerleri ile değerlendirilmiştir. Buna göre; anket katılımcılarının %64.7'si il, %25.7'si ilçe, %8.6'sı köy/kasaba ve %1'i yaylada yaşadığını belirtmiştir. Ankete katılanların %21.9'u 1 yıldan az, %21'i 1-5 yıl, %5.7'si 6-10 yıl, %29.5'i 11-20 yıl arasında ve %21.9'u ise 21 yıldan fazla bir süredir şu an yaşadığı yerde bulunduğunu belirtmiştir. "Şu ana gelene kadar en uzun yaşadıkları yer" sorusuna anketi yanıtlayanların %54.3'ü il, %27.6'sı ilçe, %18.1'i ise köy/kasaba yanıtını

verilmiştir. “Şimdiye kadar en uzun yaşanılan yerde geçirilen süre” sorusuna; %4.7’si 0-8 yıl, %22.9’u 9-15 yıl, %24.8’i 16-18 yıl ve %47,6’sı 19 yıl ve üstü yanıtını vermiştir.

Katılımcılara sorulan “en uzun süre yaşadığınız yerle şu an yaşadığınız yer aynı mı” sorusuna %48.6’sı evet, %51.4’ü ise hayır yanıtını vermiştir. Yaş gruplarına göre yaşanılan yere ilişkin dağılıma göre; her yaş aralığı için en fazla sayıda kullanıcı kentlerde yaşamaktadır. 0-8 yaş aralığından 19 yaş ve üstü döneme doğru geçildikçe kademeli şekilde köyde yaşayan kişi sayısı azalırken, kentte yaşayanların sayısı ise artmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1 Yaş gruplarına göre yaşanılan yer

Yaşanılan Yer	Yaş Grupları			
	0-8 yaş %	9-15 yaş %	16-18 yaş %	19 yaş ve üstü %
Köy	22.9	16.2	11.4	9.5
Kasaba	2.9	3.8	3.8	2.9
Kent	68.6	72.4	77.1	79
Belirtilmemiş	5.7	7.6	7.6	1

Katılımcılara “yaşanılan yerdeki aidiyet duygusunu neyin/nelerin etkileyebileceği” sorulmuş ve birden fazla şıkla cevap verilebileceği belirtilmiştir. Buna göre; aile ve akrabalar %70.5, arkadaşlar %49.5, iş %28.6, okul %15.2, tarla, bağ, bahçe, ev %9.5, orada doğmuş veya nüfusuna kayıtlı olmak %13.3, kültür %35.2, doğa %29.5 ve sosyal imkanlar %42.9 oranında tercih edilmiştir.

Katılımcılardan, “Çocukluğun geçtiği yıllar ve yerleşme yeri” ve “şu an yaşanılan yer” ile ilgili duygu durumunu karşılayan sıfatın ifade edilmesi istenmiştir. Buna göre; çocukluk döneminde yaşanan yerle ilgili olarak en fazla mutlu, eğlenceli ve güvenli sıfatları tercih edilirken, şu an yaşanan yerle ilgili olarak mutlu, güvenli ve özgür sıfatları tercih edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2 Duygu durumuna göre sıfat tercihleri

	Mutlu %	Hüzünlü %	Endişeli %	Eğlenceli %	Güvenli %	Özgür %	Güvensiz %
Çocukluk yılları/yerleşme	79	11.4	12.4	62.9	59	49.5	4.8
Şu an yaşanan yer	47.6	23.8	27.6	30.5	36.2	38.1	13.3

“Çocuklukta ve şu an yaşanılan yere bağlayan şey ne?” sorularına; çocuklukta yaşanan yerle ilgili olarak aile, şimdi yaşanan yerle ilgili olarak ise okul cevabı ağırlıklı olarak verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3 Yaşanılan yere bağlayan neden

	Aile %	İnsan %	Doğa %	Kent %	Okul %	Hayvanlar %
Çocuklukta yaşanan yer	83.8	9.5	14.3	8.6	13.3	1
Şu an yaşanan yer	42.9	6.7	8.6	5.7	50.5	1

Anket verilerine Ki-kare ilişki analizi uygulanarak, veriler arasında istatistiksel bir bağ olup olmadığına bakılmıştır. Buna göre; yaşanılan yer ile orada doğmuş veya nüfusuna kayıtlı olmakla şu an yaşanılan yer arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır ($p= 0.034$). Yaşanılan yerde bulunma süresi ile orada doğmuş veya nüfusuna kayıtlı olmak arasında ($p= 0.043$), yaşanılan yerde bulunma süresi ile doğa arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p= 0.001$). Yaşanılan yerle, doğa (çocukluklarında onları yaşadıkları yere bağlayan şey) ($p= 0.031$), yine yaşanılan yerle, doğa (şu an yaşadığınız yer ile ilgili) arasında ($p= 0.001$) istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır. Bununla birlikte, yaşanılan yerde bulunma süresi ile aidiyet duygusunu etkileyen faktörlerden “doğa” ($p= 0,001$), “aile ve akrabalar” ($p= 0,001$), “tarla, bağ, bahçe, ev” ($p= 0,001$) ve “iş” ($p= 0,05$) arasında da anlamlı ilişki vardır.

Kelime Bulutu Analizi ve İçerik Analizi (Kod Haritaları)

Anketin açık uçlu soruları Kelime Bulutu Analizi ile değerlendirilmiş ve Görsel 1 elde edilmiştir. Buna göre; hayatları ve yaşadıkları yerleri düşündüklerinde katılımcılarda olumlu etkiler bıraktığını hissettikleri ve anlam ifade ettiğini söyledikleri yer, tercih şansları olsa nerede yaşamak istedikleri ve nedenini ifade ettikleri sorulara ilişkin değerlendirmelerinin analizi sonucunda en sık "isterdim, yaşamak, yaş, yer, hissettiğim, aile, ev, köy, kent, doğa, sakın, alan" gibi kelimelerin daha sık tekrar edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Görsel 1 Kelime bulutu

Hayatları ve yaşadıkları yerleri düşündüklerinde katılımcılarda olumlu etkiler bıraktığını hissettikleri ile anlam ifade ettiğini söyledikleri yer sorularına verilen yanıtlarda en sık tekrarlanan kelimeler "yaş, yer, yaşadığım, köy, aile, anlam, güzel" olmuştur. Yanıtların Kelime bulutu analizi ile değerlendirilmesi sonucunda Görsel 2 elde edilmiştir.

Görsel 2 Kelime bulutu

Soruyu yanıtlayan katılımcılara ait bazı ifadeler ise şöyledir;

"Temel ihtiyaçlarımı en kolay ve alışageldiğim şekilde karşılayabildiğim, sokaklarında yabancı hissetmediğim ve tanıdık anılarla karşılaşılabildiğim yer daha güvenli ve huzurlu".

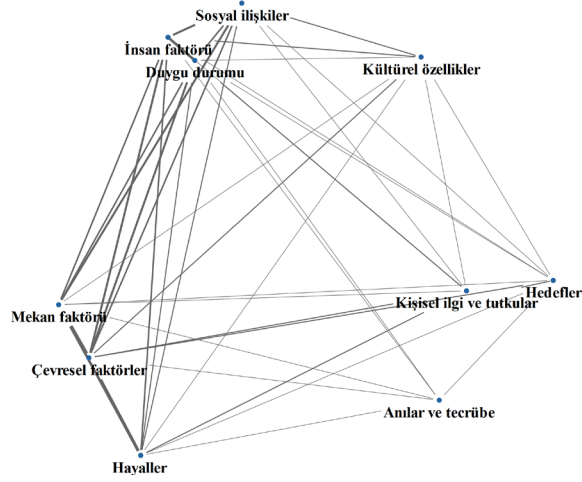
"Köy, temiz hava, doğal yaşam, kendi halinde insanlar".

"Doğduğumdan beri aynı yerde yaşadım. Harika bir yemek kültürüne sahip. Yaylaları ve yeşil alanlarıyla öne çıkan bir kent. İnsan ilişkileri için aynı şeyi söylemem".

"Hala doğduğum yerde yaşıyorum. Başka yerlerde de yaşama fırsatım oldu ancak bu il sınırlarına girdiğimde bir huzur oluşuyor. Evimde gibi hissediyorum".

Yapılan analiz sonucunda; "aidiyet" değerlendirmesine ilişkin alt kodlar insan faktörü, çevresel faktörler ve mekân faktörü olarak belirlenmiştir. Çevresel faktörlerin alt kodu olarak; coğrafi özellikler, insan faktörünün alt kodları olarak; sosyal ilişkiler, kültürel özellikler, anılar ve tecrübe ile duygu durumu; duygu durumunun alt kodları olarak ise, huzurlu, güvensiz, özgür, güvenli, eğlenceli, endişeli, hüzünlü ve mutlu sıfatları belirlenmiştir. Toplam 530 adet kodlama yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda Görsel 3'te gösterilen kod haritası elde edilmiştir. Kod haritası

Bu sorular için verilen yanıtların kodlama yöntemi ile değerlendirilmesi yapılmış ve bu doğrultuda toplam 443 defa kodlama yapılmıştır. Yanıtların değerlendirilmesinde “hayaller” tema olarak seçilmiş ve bu tema ile ilişkilendirilen ana kodlar olarak “mekân faktörü”, “çevresel faktörler” ve “insan faktörü” belirlenmiştir. Ayrıca insan faktörü ana kodu için alt kodlar; “hedefler, kişisel ilgi ve tutkular, anılar ve tecrübe, kültürel özellikler, sosyal ilişkiler ve duygu durumu”dur. Yapılan analiz sonucunda Görsel 5’te gösterilen kod haritası elde edilmiştir. Buna göre; yanıtlayanların yaşadıkları yerle ilgili hayallerinde en yoğun biçimde çevresel faktörler ve ardından mekân faktörü ile ilişki kurdukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Görsel 5 Yanıtlara ilişkin kod haritası

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, katılımcıların demografik özelliklerine göre yaşadıkları yerlerin, bu yerlerde geçirdikleri sürelerin, aidiyet duygularını şekillendiren faktörlerin ve bu yerlerle olan duygusal bağlarının analiz edilmesini amaçlamıştır. Anket yanıtlarına dayanarak elde edilen çıkarımlar şu şekildedir:

- İnsanların kendilerini ait hissettikleri yerler genellikle kişisel deneyimlerine ve çevresel faktörlere dayanmaktadır. Bu durum, bireylerin yaşadıkları yerlere duygusal bir bağ geliştirmelerini ve o yerlerde anlam bulmalarını sağlayan temel etkenlerden biri olarak değerlendirilebilir.
- Genel olarak, insanların hayatlarında anlam ifade eden yerlerin çoğunlukla çocukluklarını geçirdikleri yerler, aile evleri veya doğa ile iç içe olan yerler olduğu belirtilmektedir. İnsanların bu yerler hakkındaki yorumları, genellikle kişisel deneyimlerine ve bu deneyimlerin anlamlandırıldığı duygusal bağlara dayandığı tespit edilmiştir.
- Çocukluk dönemi ile lise yılları aidiyet hissedilen dönemler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu dönemler, bireylerin kimliklerini ve ait oldukları topluluğu tanımlamalarında öneme sahiptir. Ayrıca doğulan ve büyüme döneminin geçirildiği yere ait hissetme eğiliminin olduğu söylenebilir.
- Sessizlik, aile ve arkadaşlarla birlikte olma gibi unsurlar, bireylerin kendilerini ait hissetmelerine olumlu yönde katkıda bulunmaktadır. Bu faktörler, yaşadıkları yerlerde huzur ve güvenlik duygusunu pekiştirmekte rol oynamaktadır.
- Aile ve arkadaşların bulunduğu yerde olmanın, güvenlik ve mutluluk hissiyatını artırdığı ifade edilmiştir. Öte yandan aile ve arkadaşlarla yaşama isteği olmasına rağmen, tek başına yaşamak isteyenler de oldukça fazladır.
- Doğa ile iç içe olma ve deniz kıyısında yaşama gibi çevre unsurları da aidiyet duygusunu güçlendiren faktörler arasındadır. Ayrıca özellikle kıyı bölgeleri yaşamak için tercih edilmektedir.
- Kolay ulaşılabilirlik, sosyal etkinliklere katılım imkânı ve farklı kültürlerle etkileşim kent yaşamının sunduğu avantajlar olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan köy yaşamının ise; sakinlik ve huzur sağladığı düşünülmektedir. Mahalle kültürü ankete katılan kullanıcılar tarafından oldukça önemsenmektedir.

- Kültürel etkinliklere, sanatsal faaliyetlere, müzelere ve galerilere erişimin önemi vurgulanmaktadır. Bu tür mekanlara sahip olmanın, bir yaşam yerinin tercih edilebilirliğini arttırdığı söylenebilir.
- İdeal bir yaşam yerinin maddi olanaklara uygun olması ve sosyal güvencenin bulunması önemli kriterler arasında yer almaktadır.
- Kişisel refah ve mutluluk ön plandadır. İnsanlar kendi huzur ve mutluluklarını önemsemektedir.
- İş imkanları ve ekonomik fırsatlar, bir yaşam yerinin tercih edilmesinde etkili olan önemli faktörler arasında görülmektedir. Bu durumda; insanların iş bulma olanakları, ekonomik kazançları gibi durumların yaşam standartları üzerinde doğrudan etkili olduğu ve yerleşim yerleri seçiminde belirleyici rol oynadığı söylenebilir.

Sonuç olarak; yaşam yerleri ile ilgili kültürel, ekonomik, sosyal ve duygusal faktörlerin etkilerinden söz edilebilir. İnsanların yaşadıkları yerlerle olan duygusal ve anlamsal ilişkileri, kişisel deneyimlerin özellikle mekânsal ve çevresel faktörlerin varlığı ile şekillendiği sonucuna ulaşılabilir. Bu faktörlerin etkilerinin tespiti yerleşim yerlerinin planlanması, yönetilmesi, ihtiyaç ve beklentilerin şekillenmesi noktasında daha etkili politikalar oluşturabilmek adına yol gösterici olabilir.

Yazar Katkı Oranları başlığı

Çalışmaya 1. Yazar: %50 2. Yazar: %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı başlığı

“Bireylerin Yaşam Alanı Tercihlerinde Geçmiş Tecrübe ve Aidiyetin Karar Verme Sürecine Etkisi” başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur. Yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akbarishahabi, L. (2022). İnsan ölçeğinde tasarlanan kentsel mekanlar ve kent sakinlerinin aidiyet duyguları üzerine bir değerlendirme. *Kent Akademisi Dergisi*, 15(1):136-154. <https://doi.org/10.35674/kent.991918>
- Akyol, Ö. (2019). Yere aidiyetin çevreyi algılama ve anlamlandırmaya etkisi üzerine hasköy bölgesinde bir inceleme. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(1), 69-82.
- Alkan, İ., N., & Yeşil, M. (2022). Çevresel faktörlerin insan üzerindeki etkisinin duygusal haritalama yöntemi ile ölçülmesi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 5(2), 163-177. <https://doi.org/10.53353/atrss.1064166>
- Ateş, A., & Sunar, H. (2019). İvriz kültürel peyzajı alanının çevrimiçi ziyaretçi yorumları ile analizi: Google haritalar örneği. *Ereğli International Science and Academic*.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Bekci, B., Üçok, M., & Oğuztürk, G.E. (2022). Ulaşım aksı üzerinde yer alan çocuk oyun alanlarının peyzaj karakter analizinin rize kent ölçeğinde irdelenmesi: Fener mahallesi örneği. *Bayburt Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 5(1), 8-18. <https://doi.org/10.55117/bufbd.1004325>
- Göksoy, S., K., & Hacıhasanoğlu, O. (2023). Sosyal sürdürülebilirlik ilkelerinin yere aidiyet parametresi ile değerlendirmesi: İstanbul Bahçelievler merkez mahallesi. *STAR Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 33-56.
- Gürbüz, Z., & Özer, Ö. (2022). Turizm türlerinin kelime bulutu ile analiz edilmesi: Karakoçan ilçesi örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 12(2), 252-264.
- İlgar, S., C., & İlgar, M., Z. (2014). Nitel veri analizinde bilgisayar programları kullanılması. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi/IZU Journal of Social Science*.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.

- Koç, F., Çetin, O., & Alnıaçık, Ü. (2019). Şehir imajının aidiyet üzerindeki etkisi: Kandıra örneği. In *International Marmara Social Sciences Congress*, p. 455.
- McNaught, C., & Lam, P. (2010). Using Wordle as a supplementary research tool. *Qualitative Report*, 15(3), 630–643.
- Solak, S., S., G. (2017). Mekân-kimlik etkileşimi: Kavramsal ve kuramsal bir bakış space-identity interaction: a conceptual and theoretical overview. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 13-37.
- Yusufoğlu, Ö., Ş., & Cerev, G. (2019). Gençlerde aidiyet düzeyinin akademik başarıya etkisi: Fırat Üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 289-302. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.536882>

Extended Abstract

The purpose of this study is to determine the effects of the environments that individuals have been in for various reasons throughout their lives, their memorability, their potential to create permanent memories, and the effects of these on their decisions about where to live/prefer to live, as well as the factors in the formation of a sense of belonging, using qualitative data. In this context, a survey study consisting of open-ended and multiple-choice questions was conducted. The survey included questions on demographic structure, memories of living space, belonging to living space, preferences, and tendencies. With the questionnaire, 18 questions were asked to the participants, 5 of which were interpretative and required text writing. The survey was conducted with students over the age of 18 studying at Ordu University Landscape Architecture Department. The research was conducted face-to-face between October 2023 and December 2023 and a total of 105 valid questionnaires were reached.

In the first stage of the evaluation, the word cloud analysis method was used for the open-ended questions in the questionnaire, which required the participant to indicate their comments and evaluations by writing text. The answers transferred to Word software were analyzed in the MAXQDA 2020 software program, and visuals were produced.

In the second stage, content analysis was conducted by the researchers to evaluate the responses to the open-ended questions. The data was first evaluated separately by the researchers, and common codes were determined because of the comparison. Thus, it was aimed to categorize the data more easily and to identify existing relationships. In this way, the MAXQDA 2020 software program was used, and code maps were created with the visualization tools of the program.

In the third stage, Frequency and Chi-square relationship analyses were performed for standard survey questions.

According to the study, factors such as quietness and being with family and friends contribute positively to individuals' sense of belonging. Environmental factors such as being in touch with nature and living by the sea are among the factors that strengthen the sense of belonging. Easy accessibility, the opportunity to participate in social activities, and interaction with different cultures are considered advantages offered by urban life. It has been stated that being where family and friends are increases the feeling of security and happiness. The places where people feel they belong are generally based on personal experiences and environmental factors. Job opportunities and economic opportunities are seen as important factors influencing the choice of a place of residence. In general, it is stated that the places that have meaning in people's lives are mostly the places where they spent their childhood, family homes or places in touch with nature.

In conclusion, it can be said that people's emotional and semantic relationships with the places they live in are shaped by personal experiences, especially the presence of spatial and environmental factors. Determining the effects of these factors is thought to be guiding the creation of more effective policies in terms of planning and managing settlements and shaping needs and expectations.